

Ἰταλ. *avviso*.

Εἰδησις, γνῶσις πράγματός τινος ἐνθ' ἄν.: *Τ' ἄββίζο ἔσωσε* (ἔφθασε) Κρήτ. *Τοῦ ἔδωκαν ἄββίζο* (τὸν εἰδοποίησαν) Παξ. Συνήθως συνεκφέρεται μετὰ τοῦ παίρνω περιφραστικῶς παίρνω ἄββίζο (ἐννοῶ, καταλαμβάνω) πολλαχ. *Τὸ χωριὸ ἐπῆρε ἄββίζο* (τὸ ἔμαθε) Κυκλ. *Τὸ πῆρ' ἄββίζο κ' ἤρθε κοντὰ Πελοπν.* Ἐπῆγε γὰρ νὰ κλέψῃ, ἀλλὰ τὸν πῆραν ἄββίζο καὶ δὲν ἔκανε τίποτε Τριφυλ. *Τὸν πῆρε ἄββίζο τὸ σκυλλὶ αὐτόθ.* Παίρνου ἄββίζου Λέσβ. Συνών. φρ. *παίρνω εἰδήσι-μυρωδιὰ-χαμπάρι.*

ἄββοκᾶτος ὁ, Ζάκ. Κέρκ. Κρήτ. Παξ. ἄββονκᾶτος Κέρκ. Κρήτ. Παξ. Πελοπν. Ρόδ. Πόντ. (Οἶν. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Χίος κ.ά. — Γέρ. Κολοκοτρών. 2,58 ἄββονκᾶτους Θράκ. (Μάδυτ.) Λέσβ. κ.ά. ἀφφονκᾶτος Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *avvocato* = δικηγόρος. Ἡ λ. καὶ μεσν. Πβ. Χρον. Μορ. στ. 7528 (ἔκδ. Schmitt). Ὁ τύπ. ἄββου-κᾶτος καὶ παρὰ Δουκ. Πβ. G Meyer Neugr. Stud. 4,5.

1) Δικηγόρος, συνήγορός τινος ἐν δικαστηρίῳ Ζάκ. Θράκ. (Μάδυτ.) Κέρκ. Κρήτ. Λέσβ. Παξ. Πόντ. (Οἶν. Τραπ. Χαλδ.) κ.ά.: *Ἡθελα πέσουν εἰς ἄββονκᾶτους καὶ κριτήρια* Γέρ. Κολοκοτρών. ἐνθ' ἄν. *Ἐσέγκα ἄββονκᾶτον 'ς σὴ δου-λεία μ'* (ἔβαλα, ἦτοι ὥρισα δικηγόρον εἰς τὴν ὑπόθεσίν μου) Χαλδ. || Ἄσμ.

Ποὺς ἦτο ὅπου μίλησε κ' ἐφάνη ἄββονκᾶτος;
Βγάλωμα θέλ' ἢ γλῶσσα του μ' ἕνα κομμάτι βάτο

Ρόδ. 2) Ὁ ἔχων εὐχέρειαν καὶ πειστικότητα λόγου, εὐφραδὴς Πόντ. (Χαλδ.): *Πολλὰ ἄββονκᾶτος ἐν', ἐμπροστά 'τ' λόγον νὰ λές κ' ἐπορεῖς* (πολὺ εὐφραδὴς εἶναι, ἐνώπιόν του δὲν δύνασαι νὰ εἴπῃς λόγον). *Ἀββονκᾶτσα γυναῖκα ἐν'* (εἶναι γυναῖκα ἄββονκᾶτισσα, εὐφραδὴς).

ἄββοκατωτός ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀφφονκατωτός Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄββοκᾶτος καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.-ωτός.

Ὁ ὁμοίος πως πρὸς δικηγόρον, ὁ ἔχων γνώσεις τινὰς τῆς δικηγορικῆς τέχνης.

ἄββονκατλούκι τό, ἀμάρτ. ἄββονκατλούκ' Πόντ' (Χαλδ.) ἄββονκατλούγ' Πόντ. (Χαλδ.) ἀφφονκατλούχ. Πόντ. (Σάντ.)

Τουρκ. *avukatlık*.

Ἡ δικηγορικὴ τέχνη.

* **ἄβγάζω**, ὠβάζω Πόντ. (Ἄμισ. Κοτύωρ. Οἶν. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ὠβγάζω Πόντ. (Κερασ. Ὁφ. Τραπ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγό. Οἱ τύπ. ὠβάζω-ὠβγάζω παρὰ τὸν ἕτερον τύπ. ὠβόν-ὠβόν.

Γεννῶ φά, φωτοκῶ ἐνθ' ἄν.: *Ἡ κοσσάρα ὠβασεν* (κοσσά-ρα = ὄρνις) Τραπ. Χαλδ. *Τὰ κοσσάρας ἐμουν πάντα ὠβάζ' νε* (αἱ ὄρνιθες μας πάντοτε γεννοῦν) αὐτόθ. *Ὁβγασεν τὸ πουλλὶν ἀπέσ' 'ς σὴ φωλέαν* (ἐγέννησε τὸ πουλλὶ ἐντὸς τῆς φωλεᾶς) Τραπ. || Παροιμ. *Ἡ κοσσάρα πρῶτα ὠβγάζει κ' ἐπεκεῖ κακκανίζει* (ἡ ὄρνις πρῶτον γεννᾷ καὶ κατόπιν κακκαρίζει. Πρὸς τὸν προλέγοντα μετὰ κομπασμοῦ ὅτι μέλλει νὰ πράξῃ τι σπουδαῖον χωρὶς νὰ εἶναι βέβαιος περὶ τῆς ἐπιτυχίας) Κερασ. *Μίαν ὠβασον κ' ἐπεκεῖ κακκάντσον* (πρῶτον γέννησε καὶ ἔπειτα κακκάρισε. Συνών. τῇ προηγούμενῃ) Χαλδ.

ἄβγάκι τό, ἀμάρτ. ἄβγάκ' Εὐβ. (Λίμν.)

Ὑποκορ. τοῦ ἄβγό.

Μικρὸν φόν: *Ἐκανε ἡ κόττα σήμερα ἕνα ἄβγάκ' μικρού-τσικο σάμπως εἶναι περδικήσιο.*

ἄβγαλεσά ἡ, Κρήτ. ἄβγαλεσά Κρήτ.

Ἐκ πρώτου συνθετ. ἀγνώστου καὶ τοῦ οὐσ. ἀλεσιά.

Εὐκολία πρὸς ἄλεσιν ἐν τῷ μύλῳ δι' ἑλλειψιν πολλῆς ἐργασίας: *Ἡδ' ἄβγαλεσά καὶ ἤλεσα.*

ἄβγαλτος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Τραπ.) ἄβγαλ-τους Ἡπ. (Ζαγόρ.) Θεσσ. Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Κυδων. Μακεδ. (Βογατσ. Σιάτ.) Σάμ. κ.ά. ἄβγάλιτος Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἄβγατος Ζάκ. Κρήτ. Χίος κ.ά. ἄβγαλτος Πόντ. (Οἶν.) ἀνέβγαλτος Ἄνδρ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Καλά-βρυτ. Τριφυλ. κ.ά.) Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) Προπ. (Κούταλ.) Σῦρ. κ.ά. ἀνέβγαλτους Ἡπ. Ἰμβρ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Λιδορ.) κ.ά. ἀνέβκατος Κύπρ. ἀνήβγαλτους Κυδων.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ρ. βγάλλω. Περὶ τῶν τύπ. ἀνέ-ἀνήβγαλτους ἰδ. ἀ-στερητ. 1 δ κέξ.

A) Κυριολ. 1) Ὁ μὴ ἐκβληθεὶς σύννηθ. καὶ Πόντ. (Τραπ.): *Ἡ πέτρα ἐπόμεινε ἄβγατη 'ς τὸ πηγάδι Κρήτ. Εἶνι ἄβγαλτον τοῦ κλειδὶ ἀπ' τὴν πόρτα Αἰτωλ. Τό 'χου ἄβγαλτον τοῦ τυρὶ ἀπ' τοῦ τουμάρ' αὐτόθ. Ἀβγαλτον ἐπέμ' νεν τὸ δόντι μ'* Τραπ. *Ὅλοι ἔβγαλαν τοῖς εὐλογίαις 'ς τὸ χωριό, μόνο ἐγὼ τοῖς ἔχω ἄβγατες* Χίος *Ἐχομε προμυῖδια ἀνέβγαλτα* (μένοντα ἀκόμη ἐν τῇ γῇ) Ἄνδρ. *Τὰ χόρτα ἐν' ἀνέβκαρτα* (δὲν ἐξερ-ριζώθησαν) Κύπρ. *Κουκκιά ἄβγαλτα Μάν. Ὁ ἥλιος εἶναι ἄβγαλτος* (δηλ. δὲν ἀνέτειλε) Ζάκ. Πελοπν. (Λακων.) (Συνών. ἀβάρετος, ἀντίθ. ἀβασίλευτος). *Φόρεμα ἄβγαλτο ἀπο-πάνω του* (διαρκῶς φορούμενον) Λακων. *Τὸ λείψανο εἶναι ἄβγαλτο* (δὲν τὸ ἔβγαλαν ἀπὸ τὸ σπίτι, δηλ. δὲν τὸ ἐκή-δευσαν) Σῦρ. *Ὁ νικρὸς εἶνι ἄβγαλτος Αἰτωλ.* β) Ὁ μὴ ἐξελθὼν Νάξ. (Ἀπύρανθ.): *Ἡβγεν ἀ τὴ φυλακὴ ἡ ἄβγά-λιτος εἶν' ἀκόμα;* γ) Ὁ μὴ ἀποσταχθεὶς, ὁ μὴ ἐκπιε-σθεὶς Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ. Κύμ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) κ.ά.: *Ἀβγαλτα στέφυλα Αὐλωνάρ. Κονίστρ. Κύμ. Ἀβγάλιτη τὴν ἔχομε τὴ ρακὴ Ἀπύρανθ. Ἀβγαλτες ἐλαιές, ἄβγαλτο λάδι* Αὐλωνάρ. Κονίστρ. Κύμ. 2) Ὁ μὴ ἀποδημήσας ποτέ, ἀλλὰ διαρκῶς μένων ἐν τῇ πατρίδι του Θράκ. (Αἰν.) Ἰμβρ. Λέσβ. Μακεδ. (Καστορ. Σιάτ. κ.ά.) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Λακων. Τριφυλ.) Πόντ. (Κερασ.) Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ.ά.: *Γέρασι κι ἀκόμα εἶνι ἀνέβγαλτους Αἰτωλ. Συνών. ἀξέβγαλ-τος.* 3) Ὁ πάσχων ἐκ δυσκοιλιότητος καὶ μὴ δυνά-μενος νὰ κάμῃ φυσικὴν ἐκκένωσιν Ἡπ. (Ζαγόρ.) κ.ά.: *Εἶνι τρεῖς μέρις ἄβγαλτους Ζαγόρ.* 4) Ὁ μὴ ἐκκολα-φθεὶς, ἐπὶ τοῦ φῶς Πελοπν. (Ἀρκαδ.): *Ἀβγαλτο ἄβγό* (ἄφ' οὗ δὲν ἐξεκολάφθη ὁ νεοσσός). 5) Ὁ μὴ ἐξω-ρυγμένος, ἐπὶ αὐλακος, τάφρου κττ. Στερελλ. (Αἰτωλ.): *Εἶνι ἄβγαλτους οὐ καταπότ'ς. Ἀβγαλτον τό 'χ' νι τ' αὐλάζ'* ἀκόμα (ἦτοι δὲν τὸ ἀνέσκαψαν, δὲν τὸ ἐκαθάρισαν διὰ νὰ ρέῃ ἐλευθέρως τὸ ὕδωρ). 6) Ὁ μὴ ἔχων διέξο-δον, ἐπὶ ὁδοῦ ΚΠαλαμ. Βωμ. 66: Ποίημ.

Καταραμένοι οἱ στοχασμοὶ ποῦ μᾶς παραστρατίζουν
κλειστοὺς καὶ 'ς ἄβγαλτα δαρτοὺς φιδωτὰ μονοπάτια

B) Μεταφ. 1) Ὁ μὴ ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας, ἀλλ' ἀσχολούμενος εἰς τὰ οἰκιακὰ πράγματα, ἐπὶ γυναικὸς οἰκοκυρᾶς καὶ χρηστῆς καὶ ἰδίως ἐπὶ νεάνιδος φρονίμου ἐχούσης αὐστηράν ἀνατροφὴν καὶ μὴ ἐκτιθεμένης εἰς τὰ βλέμματα τῶν ἀνδρῶν Ἄνδρ. Ζάκ. Ἡπ. (Ζαγόρ.) Θράκ.

